Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Ministerie van Defensie
Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Onze referentie
MINDEF20250047780

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Datum 19 december 2025
Betreft Definitief Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

Geachte voorzitter,

Eind mei heb ik uw Kamer het ontwerp-NPRD gestuurd. Nu bied ik uw Kamer het definitieve NPRD aan. Met dit NPRD wordt voor Nederland concreet zichtbaar wat de gevolgen zijn van de fundamenteel veranderde veiligheidssituatie in Europa. Het NPRD vormt – met de bestaande defensielocaties en -gebieden – een samenhangend geheel van fysieke ruimte en milieuruimte dat onze krijgsmacht nodig heeft om haar grondwettelijke taken uit te voeren en gereed te zijn voor het beschermen van wat ons dierbaar is.

In de afgelopen maanden zijn de nodige stappen gezet om tot de definitieve invulling van de ruimtelijke plannen van Defensie te komen. In aanvulling op het al uitgebreide planMER-onderzoek zijn er – mede naar aanleiding van het advies van de Commissie MER – aanvullende en verdiepende onderzoeken uitgevoerd. Ook is weer een landelijke ronde van informatiebijeenkomsten en webinars georganiseerd. Defensie heeft bijna 2.000 zienswijzen mogen ontvangen op het ontwerp-NPRD en deze zorgvuldig beantwoord. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijgevoegde Nota van Antwoord. De zienswijzen hebben op een aantal onderdelen tot aanpassing van het NPRD geleid. En ook nu is weer een ronde van bestuurlijke overleggen met alle provincies en betrokken gemeenten gevoerd voorafgaand aan besluitvorming door het kabinet.

Hiermee heeft het kabinet de definitieve keuze voor de noodzakelijke ruimtelijke uitbreidingen van Defensie onderbouwd kunnen nemen. Het kabinetsbesluit heeft niet geleid tot andere locatiekeuzes ten opzichte van het ontwerp-NPRD. Ook zijn geen locaties bij nader inzien onmogelijk gebleken. Wel is de invulling van de behoefte op een aantal locaties aangepast of zijn de aandachtspunten voor de verdere uitwerking aangevuld. Ter ondersteuning van deze wijzigingen in het NPRD zijn ook waar nodig de op 23 mei 2025 gevestigde voorkeursrechten beperkt gewijzigd.

Daarmee blijft de behoefte aan een nieuw terrein voor het opleiden, oefenen en trainen met explosieven de enige behoefte die niet in zijn geheel kon worden ingevuld met het NPRD. Daarnaast zijn er zes behoeftes die gedeeltelijk worden ingevuld en twee behoeftes waarvoor de noodzaak is komen te vervallen. Met de aanwijzing van de definitieve locaties voor het NPRD door het kabinet, kan het kabinet definitief duidelijkheid geven dat eerder in het kader van het NPRD onderzochte locaties niet worden aangewezen.

Voor het overgrote deel van de defensiebehoeftes heeft het kabinet nu definitieve locaties kunnen aanwijzen. Omdat voor een negental behoeftes nog nader onderzoek is gedaan in de afgelopen maanden wijst het kabinet hiervoor nu ontwerp-voorkeursalternatieven aan. Omwonenden en belanghebbenden krijgen zo de mogelijkheid om zich in een inspraakprocedure hier nog over uit te kunnen spreken. Eén van deze negen behoeftes betreft de benodigde fysieke uitbreiding van Lelystad Airport voor de stationering van jachtvliegtuigen. In aanvulling op de voorkeursrechten die zijn gevestigd bij de vaststelling van het ontwerp-NPRD wordt nu ook voorkeursrecht gevestigd voor deze grondgebonden uitbreiding van Lelystad Airport voor het militaire medegebruik.

Met het NPRD is het gelukt om de noodzakelijke ruimte voor Defensie passend te maken met de andere rijksbrede behoeften die ook een plek moeten krijgen. In de ontwerp Nota Ruimte zijn de defensiebehoeftes ingepast in het geheel aan ruimtelijke belangen. Daarbij wordt zoveel als mogelijk gekozen voor multifunctioneel gebruik van ruimte. Dit geldt met name voor natuur, maar ook wordt gekeken naar in hoeverre agrarisch medegebruik mogelijk is op de huidige en nieuwe militaire oefenterreinen.

Het kabinet wijst in het NPRD Lelystad Airport definitief aan als locatie voor de ruimtelijke inpassing van de behoefte 'toename gebruik jachtvliegtuigen'. De uitwerking wordt nu ter hand genomen waarbij rekening wordt gehouden met maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. Een definitief integraal besluit over de gecombineerde benutting van Lelystad Airport door jachtvliegtuigen en groothandelsverkeer is aan een volgend kabinet.

De keuzes in het NPRD hebben in een aantal gevallen forse impact op bewoners en eigenaren van bedrijven in Nederland. Dit geldt zeker voor de bewoners en eigenaren van bedrijven die direct worden geraakt. Defensie heeft dit zoveel mogelijk proberen te beperken, maar kan dit niet altijd voorkomen. De impact hiervan op bewoners en betrokkenen is zeer groot. Daarom heb ik hiervoor een proces ingericht dat aan deze impact zo goed mogelijk recht doet. Als staatssecretaris heb ik veel bezoeken gebracht aan direct getroffen bewoners en eigenaren van bedrijven en keukentafelgesprekken met deze mensen gevoerd. Met als doel om de situatie ter plekke goed te begrijpen en om de betrokkenen een zo goed mogelijk perspectief te kunnen bieden. Dat perspectief is gericht op zorgvuldigheid, snelheid en waar passend volledige schadeloosstelling.

Het NPRD is van groot en urgent belang voor de noodzakelijke groei en versterking van de krijgsmacht. Het is gelukt om in relatief korte tijd voor het overgrote gedeelte van de behoeftes de definitieve locaties aan te wijzen. Dit kon alleen dankzij de positieve houding en het besef van urgentie van bestuurders van de medeoverheden.

Tempo blijft nodig nu we naar de volgende fase gaan, de realisatie. Er moet nog veel gebeuren om de behoeftes te realiseren. Uw Kamer, medeoverheden en betrokkenen kunnen ervan op aan dat dat met dezelfde snelheid, zorgvuldigheid en transparantie wordt uitgevoerd. In het belang van vrede, veiligheid en de bescherming van Nederland.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Gijs Tuinman